

KANCELARIA
SENATU

BIURO ANALIZ,
DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Kobiety w polityce. Statystyki międzynarodowe

Opracowania
tematyczne

OT-676

WARSZAWA 2019

Kobiety w polityce. Statystyki międzynarodowe

Opracowania
tematyczne

OT-676

BIURO ANALIZ,
DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI
DZIAŁ ANALIZ
I OPRACOWAŃ
TEMATYCZNYCH

KANCELARIA SENATU

WARSZAWA 2019

© Copyright by Kancelaria Senatu, Warszawa 2019

Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji

Dyrektor – Agata Karwowska-Sokołowska

tel. 22 694 94 32, fax 22 694 94 28,

e-mail: Agata.Karwowska-Sokolowska@senat.gov.pl

Wicedyrektor – Danuta Antoszkiewicz

tel. 22 694 93 21,

e-mail: Danuta.Antoszkiewicz@senat.gov.pl

Dział Analiz i Opracowań Tematycznych

tel. 22 694 92 04, fax 22 694 94 28

Opracowanie graficzno-techniczne

Centrum Informacyjne Senatu

Dział Edycji i Poligrafii

Kancelaria Senatu

sierpień 2019

Tomasz Skwarek
główny specjalista
w Biurze Analiz, Dokumentacji i Korespondencji

Kobiety w polityce. Statystyki międzynarodowe

1. Wstęp

Ponad sto lat temu, w niektórych krajach europejskich (w tym w Polsce), przyznano kobietom bierne i czynne prawa wyborcze. Mimo iż w kolejnych latach liczba tych krajów stale rosła, dane pokazują, że reprezentacja kobiet na wszystkich szczeblach władzy jest wciąż niedostateczna. Indeks równości płci opracowany przez Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) w celu pomiaru różnic między płciami pokazuje, że chociaż „władza” jest obszarem, w którym nastąpił największy wzrost udziału kobiet w ciągu ostatnich 10 lat, jest to także obszar, w którym dysproporcja pomiędzy płciami pozostaje największa.

2. Unia Europejska¹

Od lat 90. XX wieku Unia Europejska dąży do celu, jakim jest promowanie zrównoważonego udziału kobiet i mężczyzn w podejmowaniu decyzji na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Strategiczne zaangażowanie Komisji Europejskiej na rzecz równości płci uznano za cel priorytetowy, zachęcając państwa członkowskie do przyjęcia środków w celu zwiększenia obecności kobiet w życiu publicznym.

Z niskiego poziomu – 16,6% kobiet w pierwszej bezpośrednio wybieranej kadencji Parlamentu Europejskiego w 1979 r., odsetek kobiet wzrastał po każdym wyborach do 35,8% po wyborach w 2014 r., a pod koniec kadencji w 2019 r. wzrósł do 36,1%. Jest to powyżej średniej światowej dla parlamentów narodowych (24,2%²) i powyżej średniej krajów UE dla parlamentów narodowych, która wynosi 30,2%. Istnieją jednak duże różnice między państwami członkowskimi, od tych o wysokim

1 Na podstawie: *Women in politics in the EU: State of play*, Raport European Parliamentary Research Service, marzec 2019 r.

2 Wg. danych Unii Międzyparlamentarnej, *Women in Politics 2019 Map*

odsetku kobiet, takich jak Finlandia (76,9%) lub Chorwacja i Irlandia (oba 54,5%) do innych, takich jak Estonia i Cypr (po 16,7%) oraz Bułgaria (17,6%). Co ciekawe, Malta, której wyniki w dziedzinie równości płci w polityce krajowej są bardzo niskie w porównaniu do innych państw członkowskich UE, uzyskała parytet płci w Parlamencie Europejskim – 50% parlamentarzystów to kobiety.

Skład Komisji Europejskiej w kadencji 2014-2019 nie osiągnął parytetu płci. Dziewięciu spośród 28 komisarzy to kobiety. Federica Mogherini zajmowała stanowisko wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, a także była jedyną wiceprzewodniczącą Komisji (spośród sześciu wiceprzewodniczących)³. Inne obszary polityki prowadzone przez komisarzy-kobiety to m. in. cyfryzacja, polityka społeczna, konsumenci i konkurencja, polityka regionalna, sprawiedliwość, równość płci, rynek wewnętrzny, przemysł, przedsiębiorczość, transport, zatrudnienie, sprawy społeczne oraz handel.

Poziom krajowy

W każdym parlamencie krajowym państw członkowskich UE jest więcej mężczyzn niż kobiet. Jeśli chodzi o członków rządów krajowych, to Hiszpania, Szwecja i Francja przodują w przestrzeganiu standardów równości – odpowiednio 52,4%, 52,2% i 48,6% kobiet. Węgry i Malta pozostają na ostatnich miejscach z zaledwie 7,1% i 12% kobiet. Cypr i Włochy mają również bardzo niską liczbę kobiet w rządzie, 16,7%. Tuż przed nimi plasuje się Polska z 17%. Tylko trzy państwa członkowskie miały kobiety na stanowisku premiera: Niemcy, Rumunia i Wielka Brytania⁴.

Poziomy lokalne i regionalne

Sytuacja na poziomie lokalnym i regionalnym wykazuje podobny poziom nierówności płci, przy czym średnio 33,3% kobiet zajmuje miejsca w zgromadzeniach regionalnych w krajach UE. Kraje osiągające najlepsze wyniki na poziomie krajowym to także kraje, które przodują na poziomie regionalnym, a Hiszpania, Francja, Szwecja i Finlandia zbliżają się do parytetu płci. Na drugim końcu plasują się Węgry, Słowacja i Rumunia, gdzie odsetek kobiet nie osiąga nawet 20%.

3 W 2014 r., była drugą wiceprzewodniczącą Kristalina Georgieva (czyli 2 kobiety z 7 wiceprzewodniczących). Po rezygnacji pod koniec 2016 r., jej stanowisko wiceprzewodniczącego nie zostało obsadzone.

4 Wg. stanu na marzec 2019 r. Obecnie tylko Niemcy i Rumunia.

Nominacje do tek ministerialnych

Analiza danych EIGE⁵ wykazała znaczne różnice między płciami na stanowiskach ministerialnych. Mężczyźni najczęściej otrzymywali prestiżowe teki, takie jak sprawy zagraniczne i wewnętrzne, obrona i sprawiedliwość (42,5% vs 33,1%) oraz finanse i przemysł (24% vs 15,1%), podczas gdy kobiety częściej otrzymywały teki społeczno-kulturowe takie jak zdrowie, edukacja lub sprawy społeczne (43,2% vs 19,9%).

3. Przegląd międzynarodowy

Równowaga płci w życiu politycznym i w organach decyzyjnych jest uzgodnionym na szczeblu międzynarodowym celem, określonym w Deklaracji Pekinńskiej i Platformie Działania⁶:

Mając na uwadze różnorodność kobiet, ich rolę i środowisk, w których żyją; przyznając, że choć status kobiet w wielu ważnych aspektach życia podniósł się w minionej dekadzie, to nierówności pomiędzy kobietami i mężczyznami wciąż istnieją i pociągają za sobą poważne konsekwencje dla całej ludzkości (...) sygnatariusze Deklaracji potwierdzają swoje zobowiązanie odnośnie respektowania równości praw i wrodzonej ludzkiej godności kobiet i mężczyzn (...).

We wrześniu 2015 r. Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) przyjęła rezolucję *Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030*, która obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju (SDG). Cel 5 dotyczy równości płci. Zwiększenie udziału kobiet w życiu politycznym ma zasadnicze znaczenie dla realizacji idei zrównoważonego rozwoju poprzez: *zapewnienie pełnego i skutecznego udziału kobiet i równych szans w zakresie przywództwa na wszystkich poziomach podejmowania decyzji w życiu politycznym, gospodarczym i publicznym.*

Kobiety w parlamentach

Zgodnie z danymi Unii Międzyparlamentarnej⁷, według stanu na 1 lipca 2019 r., kobiety stanowiły 24,2% wszystkich członków parlamentów narodowych. Jest to powolny wzrost z 11,3% w 1995 r.

5 European Institute for Gender Equality, <http://eige.europa.eu/>

6 Deklaracja Pekinńska i Platforma Działania zostały przyjęte podczas IV Światowej Konferencji w sprawach Kobiet, która odbyła się we wrześniu 1995 roku w Pekinie.

7 Unia Międzyparlamentarna, *Kobiety w polityce*, lipiec 2019 r.

Najwyższy procent parlamentarzystek na świecie jest w Rwandzie, gdzie kobiety zdobyły 61,3% miejsc w izbie niższej parlamentu.

Na całym świecie jest 26 państw, w których kobiety stanowią mniej niż 10% parlamentarzystów w parlamentach jednoizbowych lub w izbach niższych, w tym w 3 izbach nie ma ich wcale.

Polska plasuje się na 54 miejscu z 29,13% kobiet w Sejmie.

W każdym regionie świata utrzymują się duże różnice w średnim odsetku kobiet-parlamentarzystek. Według stanu na luty 2019 r. były to (parlamenty jednoizbowe, izby niższe i wyższe łącznie): kraje skandynawskie – 42,5%, Ameryki – 30,6%; Europa – 28,6%, Europa bez krajów skandynawskich – 27,2%, Afryka Subsaharyjska – 23,9%, Azja – 19,8%, Bliski Wschód i Afryka Północna – 19% i Pacyfik – 16,3%.

Według stanu na lipiec 2019 r. tylko 4 kraje mają 50% lub więcej kobiet w parlamentach jednoizbowych lub w izbach niższych: Rwanda z 61,3%, Kuba z 53,2%, Boliwia z 53,1% i Andora z 50%, ale większość krajów osiągnęła co najmniej 30%. Według stanu na lipiec 2019 r. 50 parlamentów jednoizbowych lub izb niższych składało się z co najmniej 30% kobiet, w tym 22 w Europie, 12 w Afryce Subsaharyjskiej, 12 w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach, 2 na Pacyfiku i po jednym w Azji oraz na Bliskim Wschodzie i Afryce Północnej. W ponad połowie z tych krajów zastosowano jakąś formę kwot lub system rezerwacji miejsc.

Kobiety w parlamentach – średnia światowa i średnie regionalne

	Parlament jednoizbowy lub izba niższa	Izba wyższa lub Senat	Obie izby łącznie
średnia światowa	24,3%	24,1%	24,3%
średnia regionalna*			
Państwa skandynawskie	42,5%	-	-
Ameryki	30,6%	31,3%	30,7%
Europa (w tym państwa skandynawskie)	28,6%	28,0%	28,5%
Europa (z wyłączeniem państw skandynawskich)	27,2%	28,0%	27,4%
Afryka Subsaharyjska	23,9%	22,2%	23,7%
Azja	19,9%	17,4%	19,6%
Bliski Wschód i Afryka Północna	19,0%	12,5%	18,1%
Państwa Pacyfiku	16,3%	36,0%	18,4%

* Regiony są klasyfikowane według malejącego odsetka kobiet w parlamentach jednoizbowych lub w izbie niższej parlamentu.

Źródło: Unia Międzyparlamentarna

Kobiety – przewodniczące izb w parlamencie⁸

Zgodnie z danymi na dzień 1 stycznia 2019 r. na 279 przewodniczących parlamentów (lub izb parlamentów dwuizbowych) 55 to kobiety, co stanowi 19,7%.

Kobiety pełnią tę funkcję w następujących krajach:

Antigua i Barbuda (S)⁹, Argentyna (S), Bahamy (S), Bahrajn, Bangladesz, Belize, Boliwia (S), Bośnia i Hercegowina, Botswana, Bułgaria, Chile, Dania, Dominika, Gwinea Równikowa (S), Ekwador, Eswatini (S), Etiopia (2 izby), Federacja Rosyjska (S), Filipiny, Finlandia, Gabon (S), Gambia, Hiszpania, Holandia (2 izby), Indie, Kostaryka, Laotańska Republika Ludowo-Demokratyczna, Lesotho (S), Liberia (S), Łotwa, Mauritius, Mozambik, Namibia (S), Norwegia, Panama, Rwanda, Saint Lucia (S), Serbia, Południowa Afryka (2 izby), Surinam, Szwajcaria, Togo¹⁰, Trynidad i Tobago (2 izby), Turkmenistan, Uganda, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Stany Zjednoczone Ameryki¹¹, Urugwaj, Wietnam, Włochy (S) oraz Zimbabwe (S).

Do końca lat 90. XX wieku stosunkowo niewiele krajów, w których kobiety pełniły funkcję przewodniczących parlamentów, znajdowało się w Europie lub w regionie Ameryk. Jednak w latach 2005–2015 udział kobiet jako przewodniczących parlamentów prawie się podwoił, z 8,3% do 15,6%. Do 1 stycznia 2019 r. liczba ta wzrosła do 19,7% (patrz wykres), w porównaniu z 17,3% w 2018 r., przekraczając poprzedni rekord 19,1% ustalony w 2017 r. Na ten wzrost miał wpływ wybór – po raz pierwszy – trzech kobiet-przewodniczących w Bahrajnie, na Filipinach i w Togo. Kobiety są obecnie przewodniczącymi parlamentów we wszystkich regionach świata.¹²

8 Uwzględniono 272 izby parlamentarne, w których jest 279 przewodniczących (w obu izbach Bośni i Hercegowiny wybrano 3 przewodniczących, którzy pełnią rotacyjnie po 8 miesięcy funkcję przewodniczącego i dwóch zastępców, w trzech krajach funkcjonuje dwóch przewodniczących Senatu – San Marino dwóch Kapitanów Regentów, USA – wiceprezydent i przewodniczący pro tempore oraz Liberia – Prezydent oraz przewodniczący pro tempore).

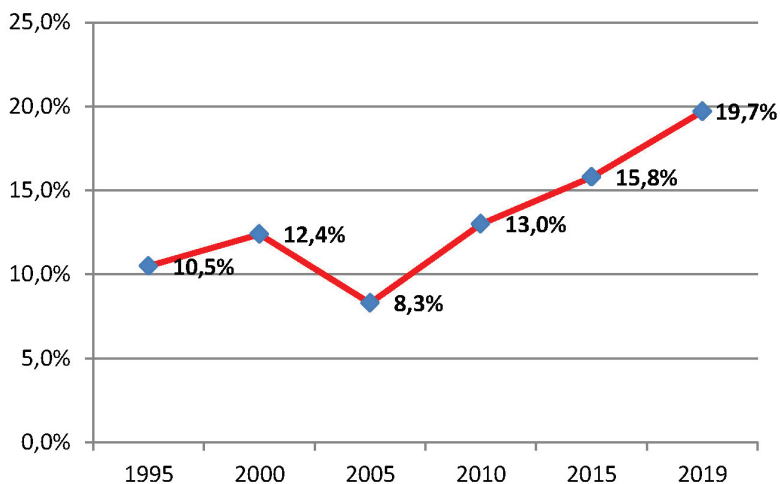
9 (S) oznacza, że kobieta jest przewodniczącą Senatu.

10 Przewodnicząca parlamentu wybrana w styczniu 2019 r. w wyniku wyborów w grudniu 2018 r.

11 Przewodnicząca parlamentu wybrana w styczniu 2019 r. w wyniku wyborów w listopadzie 2018 r.

12 W 2019 roku po raz pierwszy wybrano kobietę na przewodniczącą parlamentu w Togo, Kazachstanie, Demokratycznej Republice Konga i w Andorze.

Przewodniczące parlamentów w latach 1995-2019

Źródło: Unia Międzyparlamentarna

Rok, w którym po raz pierwszy w historii parlamentu danego kraju, kobieta została przewodniczącą parlamentu lub jednej z jego izb.

Austria: 1927	Grenada: 1990
Dania: 1950 r	Nikaragua: 1990
Węgry: 1963	Finlandia: 1991
Urugwaj: 1963	Gwatemala: 1991
Niemcy: 1972	Szwecja: 1991
Kanada: 1972	Trynidad i Tobago: 1991
Argentyna: 1973	Wielka Brytania: 1992
Islandia: 1974	Chorwacja: 1993
Szwajcaria: 1977	Japonia: 1993
Boliwia: 1979	Norwegia: 1993
Włochy: 1979	Republika Południowej Afryki: 1994
Dominika: 1980	Antigua i Barbuda: 1994
Wyspy Świętego Tomasza i Księżęca: 1980	Salwador: 1994
San Marino: 1981	Meksyk: 1994
Irlandia: 1982	Panama: 1994
Belize: 1984	Etiopia: 1995
Jamajka: 1984	Łotwa: 1995
Kostaryka: 1986	Peru: 1995
Australia: 1987	Malta: 1996
Luksemburg: 1989	Polska: 1997 (Senat)
	Bahamy: 1997

Surinam: 1997	Bośnia i Hercegowina: 2009
Holandia: 1998	Ghana: 2009
Republika Czeska: 1998	Indie: 2009
Wenezuela: 1998	Bułgaria: 2009
Hiszpania: 1999	Litwa: 2009
Dominikana: 1999	Botswana: 2009
Lesotho: 2000	Mozambik: 2010
Republika Mołdawii: 2001	Zjednoczona Republika Tanzanii: 2010
Gruzja: 2001	Laotańska Republika
Chile: 2002	Ludowo-Demokratyczna: 2011
Liberia: 2003	Uganda: 2011
Estonia: 2003	Portugalia: 2011
Grecja: 2004	Federacja Rosyjska: 2011
Belgia: 2004	Barbados: 2012
Saint Kitts i Nevis: 2004	Singapur: 2013
Nowa Zelandia: 2005	Bangladesz: 2013
Burundi: 2005	Gwinea Równikowa: 2013
Albania: 2005	Madagaskar: 2013
Zimbabwe: 2005	Ekwador: 2013
Gambia: 2006	Fidzi: 2014
Izrael: 2006	Mauritius: 2014
Suazi: 2006	Nepal: 2015
Turkmenistan: 2006	Zjednoczone Emiraty Arabskie: 2015
Saint Lucia: 2007	Namibia: 2015
Stany Zjednoczone Ameryki: 2007	Wietnam: 2016
Nigeria: 2007	Syryjska Republika Arabska: 2016
Uzbekistan: 2008	Filipiny: 2018
Pakistan: 2008	Bahrajn: 2018 r
Serbia: 2008	Togo: 2019
Rwanda: 2008	Kazachstan: 2019
Rumunia: 2008	Demokratyczna Republika Konga: 2019
Gabon: 2009	Andora: 2019

Kobiety zastępcy przewodniczących parlamentu¹³

Według danych na dzień 1 stycznia 2019 r. na 638 wiceprzewodniczących parlamentów (lub izb parlamentów dwuizbowych) funkcję tę pełniło 180 kobiet, co stanowi 28,2%.

¹³ Dostępne dane dotyczą 217 izb parlamentarnych w 166 krajach. 113 izb ma co najmniej jedną kobietę na stanowisku wiceprzewodniczącej.

Kobiety pełniące inne funkcje państwowe

Według stanu na czerwiec 2019 r. 11 kobiet pełni funkcję głowy państwa, a 12 pełni funkcję szefa rządu¹⁴.

W styczniu 2019 r. 20,7% ministrów stanowiły kobiety. Pięć najczęściej obejmowanych tek przez kobiety-ministrów to: sprawy społeczne, ochrona środowiska, energia, zatrudnienie oraz handel i przemysł¹⁵.

W 103 krajach reprezentacja kobiet w lokalnych organach władzy wahała się od mniej niż 1% do prawie 50%, przy medianie wynoszącej 26%¹⁶.

4. Kobiety w polityce – mapa świata

Mapa została przygotowana przez Unię Międzyparlamentarną i ONZ Kobiety. Przedstawia sytuację na dzień 1 stycznia 2019 r.¹⁷

Kodowanie krajów kolorami odzwierciedla odsetek kobiet w parlamentach jednoizbowych lub w izbie niższej i odpowiada danym przedstawionym w tabeli *Kobiety w parlamencie* zamieszczonej pod mapami. Sylwetki na mapie oznaczają:

Kobiety szefowe państw

Kobiety szefowe parlamentów

Ameryki

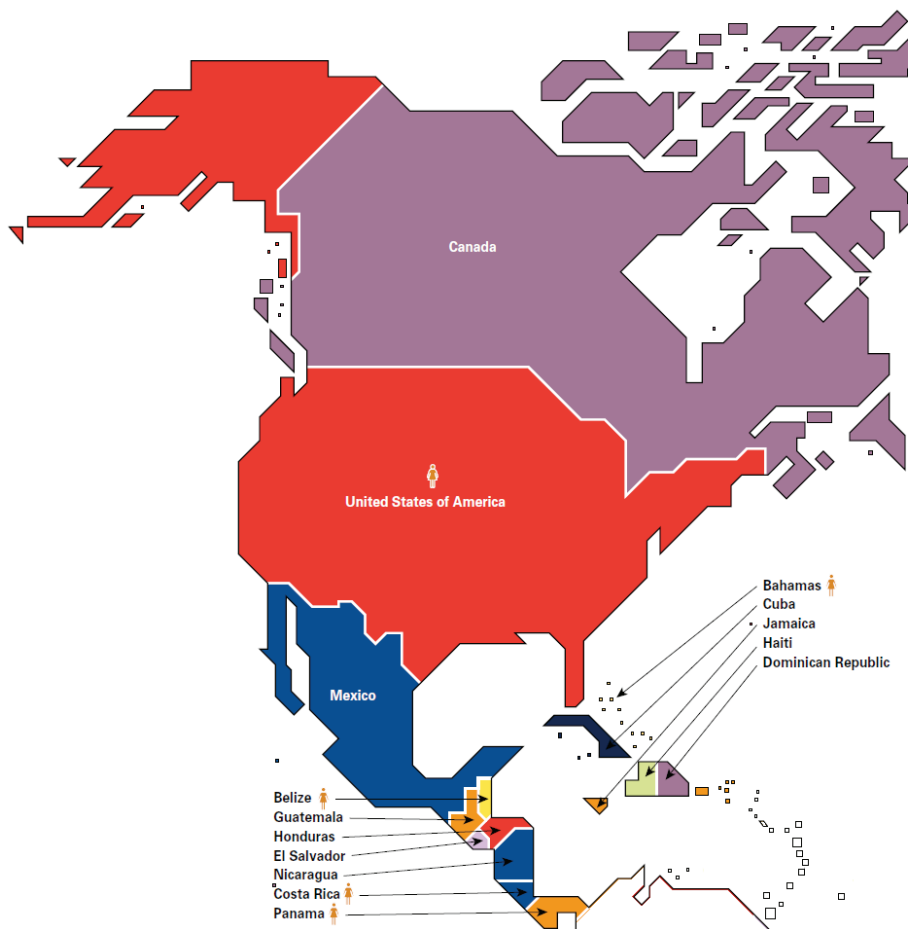
Ameryki przodują pod względem średnich regionalnych udziału kobiet w parlamentach. Kobiety stanowią obecnie 30,7% deputowanych we wszystkich parlamentach regionu.

14 Na podstawie informacji dostarczonych przez Stałe Misje przy ONZ. Niektórzy przywódcy zajmują stanowiska zarówno głowy rządu, jak i głowy państwa. Uwzględniono tylko szefów państw z wyborów.

15 Mapa przygotowana przez Unię Międzyparlamentarną i ONZ Kobiety *Women in Politics 2019 Map* dostępna na stronie <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2019/03/women-in-politics-2019-map>.

16 Organizacja Narodów Zjednoczonych, *Raport na temat celów zrównoważonego rozwoju 2019*, raport w przygotowaniu.

17 <http://www.ipu.org/resources/publications/infographics/2019-03/women-in-politics-2019>, tłumaczenie własne

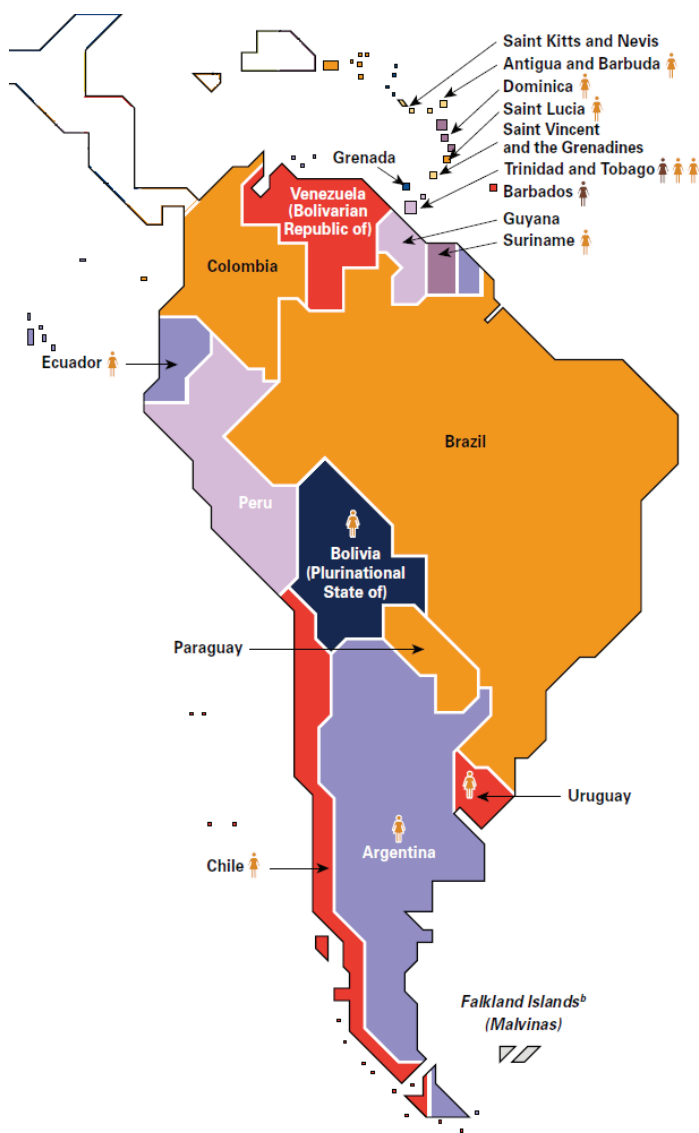

W 2018 r. odsetek kobiet wybranych do parlamentów jednoizbowych i izb niższych wyniósł 34%. W wyższych izbach kobiety uzyskały 29,4% miejsc.

Wśród parlamentów jednoizbowych i izb niższych parlamentu największy wzrost odsetka kobiet wybranych do parlamentu wystąpił w Grenadzie (+ 13,3 punktu procentowego), Kostaryce (+ 12,3 punktu procentowego) i w Meksyku (+5,8 punktu procentowego). W Grenadzie, w niewielkim parlamencie, zasiadało dotychczas 5 kobiet i 10 mężczyzn (33,3% kobiet). Po wyborach w 2018 r. w parlamencie zasiada 7 kobiet i 8 mężczyzn (46,7% kobiet).

Zwiększenie liczby kobiet w parlamentach w Kostaryce i Meksyku wynika z reform przeprowadzonych w zakresie parytetu płci, co stanowi rosnący trend w regionie Ameryk, zwłaszcza w Ameryce Łacińskiej.

W 2009 r. zreformowano w Kostaryce prawo wyborcze w celu wprowadzenia parytetu płci, a także naprzemiennego umieszczania

kobiet i mężczyzn na listach wyborczych. Jednak kiedy nowe prawo po raz pierwszy zastosowano w 2014 r. udział kobiet w parlamencie spadł z 38,6% do 33,3% (-5,3 punktu procentowego). Wynikało to z faktu, że partie polityczne zwykle umieszczały mężczyzn na szczycie listy, co zniekształciło parytet wyników w przypadku, gdy wybrano nieparzystą liczbę kandydatów. W 2016 r. Najwyższy Trybunał Wyborczy postanowił, że parytet powinien być stosowany nie tylko „pionowo” (listy wyborcze w dół), ale także „poziomo” (na listach wyborczych w różnych okręgach, raz mężczyzna na pierwszym miejscu listy, raz kobieta). W rezultacie

udział kobiet-parlamentarzystek wzrósł z 33,3% w 2014 r. do 45,6% w 2018 r.

Wybory w 2018 r. w Meksyku były drugimi, w których obowiązywał wymóg parytetu płci, mający zastosowanie zarówno do izby niższej, jak i do izby wyższej. W świetle mieszanego systemu wyborczego w tym kraju, kodeks wyborczy z 2014 r. zawiera dwie regulacje. W przypadku wyborów do izby niższej (w systemie proporcjonalnym – 200 miejsc) partie muszą umieszczać na listach wyborczych naprzemiennie mężczyzn i kobiety. W jednoosobowych okręgach wyborczych (system większościowy – 300 miejsc) partie muszą nominować równą liczbę kobiet i mężczyzn oraz nie mogą umieszczać kobiet wyłącznie w okręgach, w których w poprzednich wyborach uzyskano najniższą liczbę głosów. W 2015 r. Państwowy Instytut Wyborczy stwierdził, że partie faworyzowały kandydatów płci męskiej, na skutek czego w 2018 r. partie zastosowały bardziej sprawiedliwe wzorce nominacji w okręgach jednomandatowych, podnosząc łączny udział kobiet do 48,2%. Odpowiednia liczba dla izby wyższej wyniosła 49,2% (+16,4 punktu procentowego).

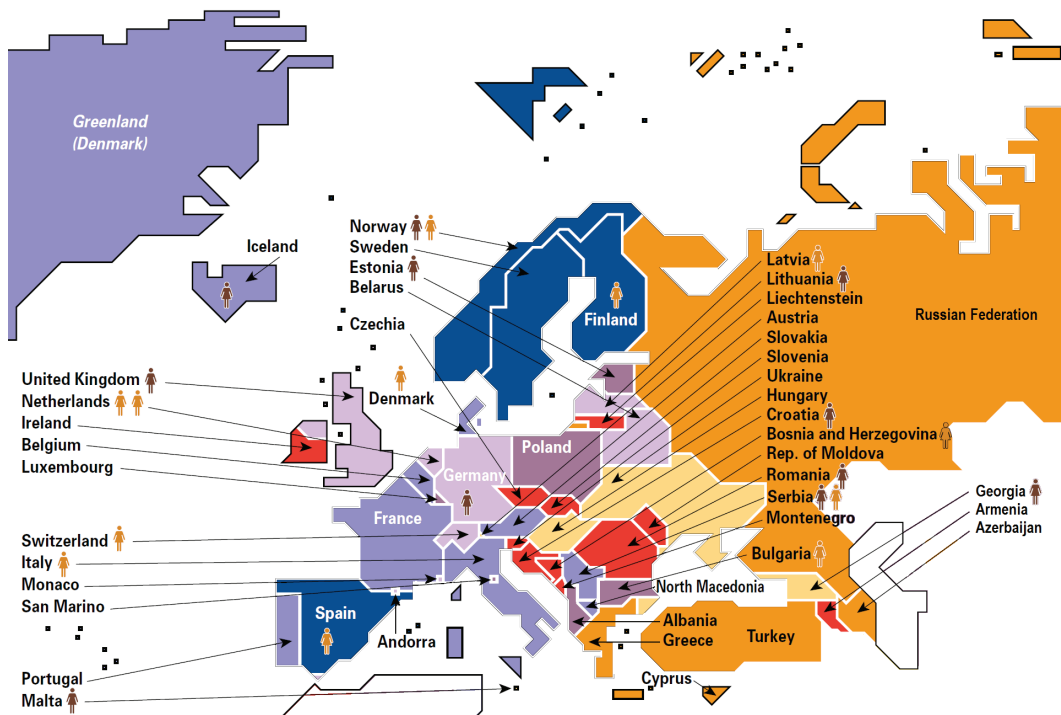
W innych krajach w Ameryce zanotowano niewielki spadek odsetka kobiet w porównaniu do wcześniejszych wyników wyborów. Udział parlamentarzystek w Kolumbii spadł z 19,9% do 18,1% (-1,8 punktu procentowego). W Salwadorze odsetek kobiet spadł z 32,1% do 31% (-1,1 punktu procentowego).

Wśród izb wyższych największe wzrosty wystąpiły w krajach karaibskich: Antigua i Barbuda (+19,6 punktu procentowego), Grenada (+ 15,4 punktu procentowego) i Barbados (+9,5 punktu procentowego). Wszystkie trzy kraje mają stosunkowo małe izby – od 13 do 21 członków. Co ciekawe, nowa kadencja w Antigui i Barbudzie, która rozpoczęła się w 2018 r. odwróciła równowagę sił płci: izba z dotychczasowych 10 mężczyzn i 5 kobiet (33,3% kobiet), zmieniła skład na 8 mężczyzn i 9 kobiet (52,9% kobiet). Wszystkie te miejsca pochodzą z nominacji gubernatora generalnego w porozumieniu z premierem i liderem opozycji. Widać tu wolę polityczną wszystkich stron do zapewnienia większej równowagi płci.

Najbardziej zmniejszyła się reprezentacja kobiet w izbie wyższej Paragwaju. Spadła z 20% do 17,8% (-2,2 punktu procentowego).

Europa

W 2018 r. w krajach europejskich wzrósł odsetek parlamentarzystek, osiągając regionalną średnią 28,5%. W całym regionie odsetek kobiet, które zdobyły mandaty w 2018 r. wynosił 28,7%.

W izbach wyższych odnotowano nieco większy wzrost. 31,4% kobiet zdobyło w nich miejsca w porównaniu do 28,2% w parlamentach jednoizbowych i izbach niższych.

Wśród izb niższych na czele stało Monako. Odsetek kobiet zwiększył się z 20,8% do 33,3% (+12,5 punktu procentowego). Oznacza to wybór, w tym niewielkim parlamencie (24 członków), trzech kobiet więcej niż w poprzednich wyborach.

Łotwa również odnotowała znaczny wzrost udziału kobiet w parlamencie, który z 19% zwiększył się do 31% (+12 punktów procentowych). Pomimo spadku odsetka kobiet kandydujących do parlamentu (33% w 2014 r. w porównaniu do 31,8% w 2018 r.) partie plasowały kobiety wyżej na listach partyjnych niż wcześniej. Przewodnictwo izby objęła po raz drugi kobieta – Ināra Mūrniece.

Włochy osiągnęły najlepsze wyniki wśród większych krajów europejskich. Odsetek kobiet-parlamentarzystek wzrósł z 28,4% do 35,7% (+7,3 punktu procentowego). Poprawę tę można przypisać nowemu prawu wyborczemu, uchwalonemu w 2017 roku. Przewiduje ono kwotę 50% kobiet na partyjnych listach wyborczych w systemie proporcjonalnym i kwotę 40% kobiet wśród wszystkich kandydatów wybieranych na podstawie systemu mieszanego.

Kobiety w Słowenii doznały największych niepowodzeń wśród krajów europejskich, które przeprowadziły wybory w 2018 r. Odsetek kobiet w parlamencie spadł z 35,6% do 24,4% (-11,2 punktu procentowego). Partie próbowały ominąć 35 procentową kwotę płci przez umieszczanie tych samych kandydatek na listach w kilku okręgach, a nawet tej samej kandydatki na listach dwóch partii. Spowodowało to interwencję Komisji Wyborczej i Sądu Najwyższego.

Spośród europejskich izb wyższych największy wzrost reprezentacji kobiet odnotowały Włochy. Nastąpił tam wzrost z 27% do 35,3% (+8,3 punktu procentowego). Było to wynikiem zastosowania nowej ordynacji wyborczej.

W Czechach odsetek kobiet w izbie wyższej spadł z 18,8% do 16% (-2,8 punktu procentowego).

Afryka Subsaharyjska

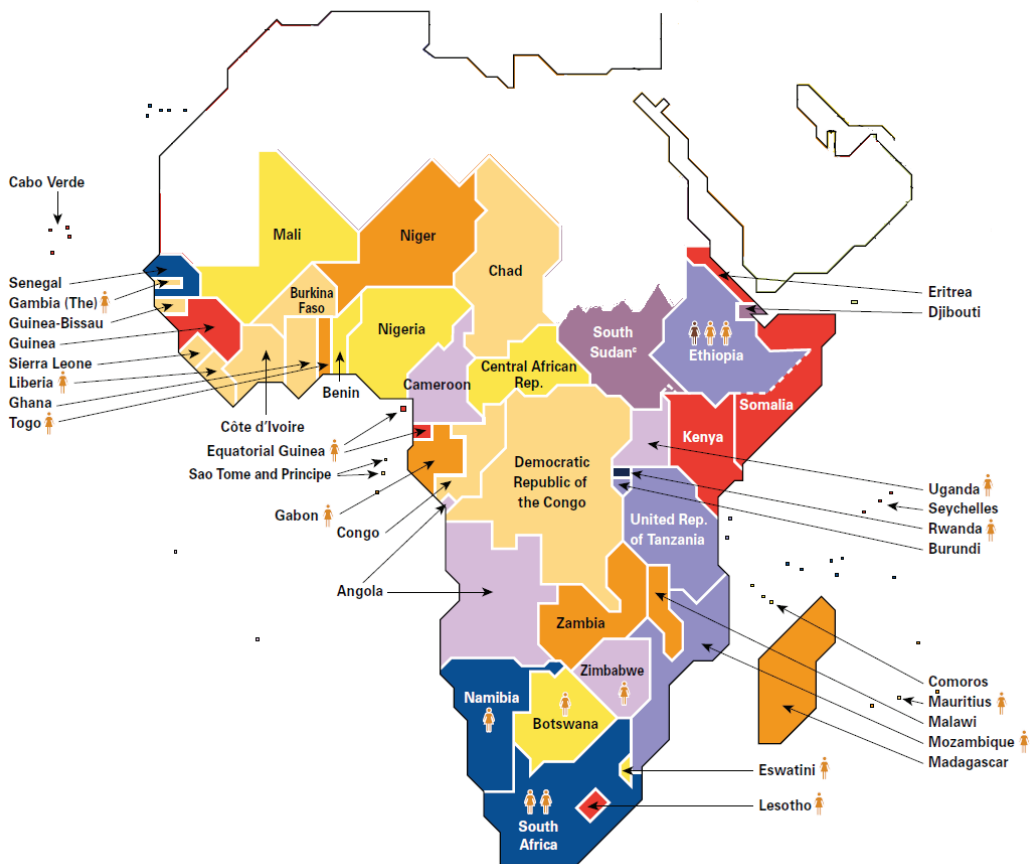
Parlamenty afrykańskie odnotowały w 2018 r. stosunkowo niewielki wzrost. Średnia regionalna kobiet wśród parlamentarzystów wyniosła 23,7%. Kobiety zdobyły 19,4% miejsc w parlamentach jednoizbowych lub w izbach niższych i 27,5% w izbach wyższych.

Dżibuti odnotowało największy wzrost liczby kobiet wśród wszystkich krajów, w których odbyły się wybory w 2018 r. Procentowy udział kobiet w parlamencie wzrósł z 10,8% do 26,2% (+ 15,4 punktu procentowego). Od 2002 r. co najmniej 10% miejsc w parlamencie zostało zarezerwowanych dla kobiet. Na początku 2018 r. przyjęto nowe prawo wyborcze, w którym zagwarantowano kobietom co najmniej 25% miejsc w parlamencie.

Wśród parlamentów jednoizbowych lub izb niższych w Afryce, w których odnotowano w 2018 r. spadek liczby kobiet, są Wyspy Świętego Tomasza i Książęca (-3,6 punktu procentowego) oraz Rwanda (-2,5 punktu procentowego). Od 2003 r. Rwanda zajmuje najwyższą pozycję na świecie pod względem odsetka kobiet w parlamencie. W 2018 r. odsetek ten nieznacznie spadł z 63,8% do 61,3%. Jednak udział kobiet nadal znacznie przekracza 30% miejsc zarezerwowanych dla kobiet na podstawie przepisów konstytucji z 2003 r.

W odniesieniu do izb wyższych największy wzrost odnotowano w Kamerunie – z 20% do 26% (+6 punktów procentowych). Na 70 bezpośrednio wybranych parlamentarzystów, kobiety zdobyły 22 mandaty. Kobiety uzyskały również 4 dodatkowe miejsca wśród 30 przedstawicieli wyznaczonych przez prezydenta.

W nowo utworzonej izbie wyższej Wybrzeża Kości Słoniowej 12,1% miejsc przypadło kobietom.

Reprezentacja kobiet spadła w izbach wyższych w Eswatini (-10 punktów procentowych) i Zimbabwe (-3,8 punktu procentowego). Od 2005 r. Konstytucja Eswatini (dawniej Suazi), gwarantuje reprezentację kobiet w obu izbach parlamentu. Zgodnie z jej przepisami, w izbie wyższej 5 z 10 członków wybranych przez izbę niższą oraz 8 z 20 członków mianowanych przez króla musi być kobietami. Stanowi to łącznie 13 kobiet (43,3%). Pomimo tej regulacji, liczba kobiet-senatorów spadła z 10 w roku 2013 (33,3%) do 7 (23,3%) w 2018 r.

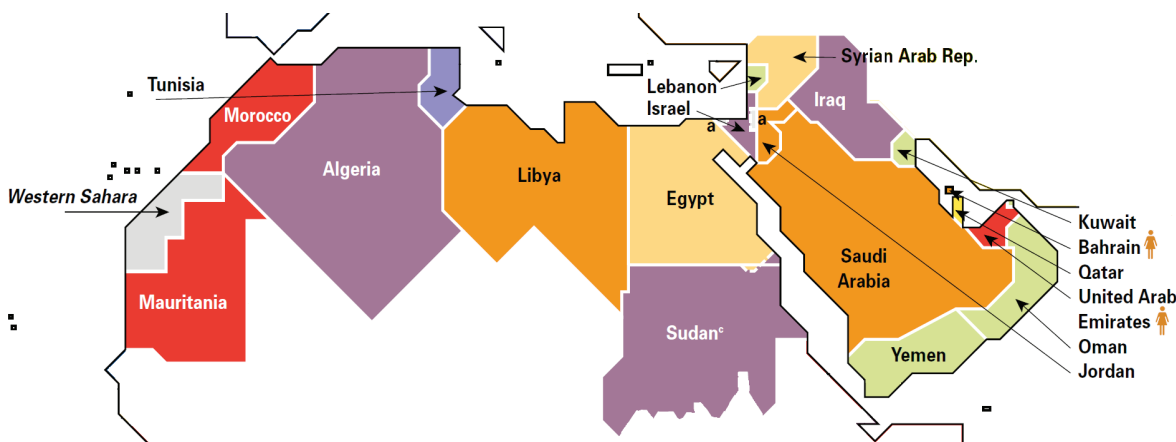
W Zimbabwe Konstytucja z 2013 r. stanowi, że 60 z 80 senatorów jest wybieranych w systemie proporcjonalnym. Listy wyborcze muszą być ułożone naprzemiennie dla kobiet i mężczyzn, a na pierwszym miejscu musi być kobieta. W 2013 r. system ten zapewnił 47,5% mandatów dla kobiet w izbie wyższej, ale w wyborach w 2018 r. odsetek ten nieznacznie spadł do 43,8%.

Bliski Wschód i Afryka Północna¹⁸

Kraje regionu Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej odnotowały niewielki wzrost reprezentacji kobiet w wyborach w roku 2018 r., osiągając średnią regionalną 18,1%. Średni odsetek wybranych kobiet wyniósł 19,4% w parlamentach jednoizbowych lub izbach niższych, ale w izbach wyższych było to zaledwie 10,5%. Ogólnie procent kobiet zdobywających miejsca w tym regionie w wyborach w 2018 r. wyniósł 17,5%.

W izbie niższej Bahrajnu udział kobiet podwoił się z 7,5% do 15,0% (+7,5 punktu procentowego). Pierwsze wybory w tym królestwie odbyły się w 2002 roku i kobiety nie uzyskały wówczas żadnego mandatu. W wyborach w 2006 r. i w 2010 r. tylko jedna kobieta uzyskała mandat. Pierwszy przełom nastąpił w 2014 roku, kiedy do izby niższej weszły trzy kobiety, a w wyborach w 2018 r. mandat uzyskało sześć kobiet. Kolejnym osiągnięciem, pod koniec 2018 roku, był wybór pierwszej kobiety przewodniczącej izby niższej parlamentu. Jednocześnie była to trzecia kobieta przewodnicząca parlamentu w świecie arabskim. W Bahrajnie odbyły się także wybory do izby wyższej, w której odsetek kobiet nie zmienił się i wynosi 22,5%.

Mauretania doświadczyła w 2018 r. największego niepowodzenia w tym regionie, ponieważ udział kobiet spadł z 25,2% do 20,3% (-4,9 punktu procentowego). W 2012 r. wprowadzono w systemie wyborczym 13 miejsc zarezerwowanych dla kobiet startujących w wyborach w okręgu ogólnokrajowym (obecnie jest to 20 miejsc). Na listach okręgowych, z których wybiera się więcej niż 3 mandaty musi być równa liczba kobiet

18 a – Państwo Palestyńskie (kobiety na stanowiskach ministerialnych: 3/22 = 13,6%; kobiety w parlamencie: dane niedostępne, ponieważ Rada Legislacyjna Palestyny została rozwiązana w grudniu 2018 r.).

i mężczyzn, umieszczonych naprzemiennie. Partie polityczne, z których zostaje wybranych więcej kobiet niż wymagana kwota uzyskują korzyści finansowe. W wyborach wzięło udział 116 partii i tak wysoki poziom fragmentacji był prawdopodobnie niekorzystny dla sukcesów wyborczych kobiet.

Wybory w roku 2018 w pozostałych państwach w tym regionie doprowadziły do niewielkich wzrostów i spadków udziału kobiet w izbach parlamentów. W Libanie, pomimo licznych prób, wprowadzenie kwot ustawowych nie zyskało aprobaty i udział kobiet wzrósł w 2018 r. zaledwie z 3,1% do 4,7% (+1,6 punktu procentowego). W Iraku liczba kobiet pozostała stała dzięki przyjętemu limitowi, ale zwiększono o jeden liczbę wszystkich mandatów, co spowodowało nieznaczny spadek udziału kobiet z 25,3% do 25,2% (-0,1 punktu procentowego).

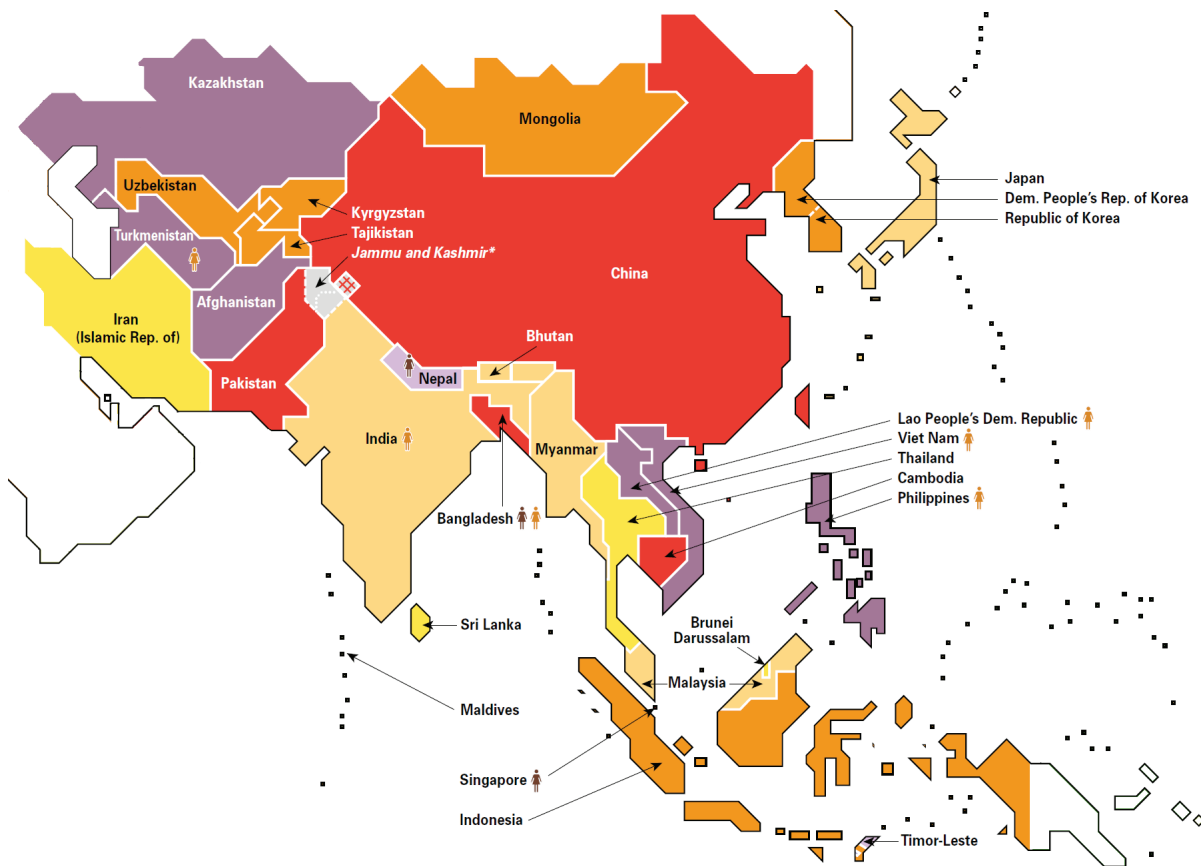
Azja

W 2018 r. parlamenty w Azji podążały za regionem amerykańskim, zwiększając reprezentację kobiet w izbach, z wynikami przekraczającymi średnią regionu wynoszącą 19,6%. Udział kobiet uzyskujących mandaty w parlamentach jednoizbowych i w izbach niższych wyniósł 23,3%, a w izbach wyższych – 17,2%. W obu izbach łącznie kobiety zdobyły 22,7% miejsc.

Najbardziej znaczący wzrost w 2018 r. wśród parlamentów jednoizbowych i izb niższych w Azji i Pacyfiku miał miejsce w Bhutanie (+8,5 punktu procentowego) i Fidżi (+3,6 punktu procentowego). W Bhutanie odsetek kobiet-parlamentarzystek zwiększył się z 6,4% do poziomu 14,9%. W 2013 r. 11 kobiet kandydowało do parlamentu, ale tylko 4 odniosły sukces. Natomiast w 2018 r. 10 kobiet kandydowało, a 7 zostało wybranych.

W Turkmenistanie nastąpił niewielki spadek liczby kobiet, których reprezentacja zmalała z 26,4% w 2013 r. do 24,8% w wyborach w 2018 r. (-1,6 punktu procentowego), co oznacza, że kobiety uzyskały 2 mandaty mniej niż w poprzednich wyborach. Jednak wybór kobiety na stanowisko przewodniczącej parlamentu jest znakiem rosnącej roli kobiet w życiu politycznym tego kraju.

W 2018 r. w azjatyckich izbach wyższych odnotowano wzrost udziału kobiet. W Pakistanie i Bhutanie mandaty uzyskały odpowiednio: jedna i dwie kobiety więcej niż w poprzednich wyborach. W Indiach, w wyborach do izby wyższej, liczba kobiet pozostała taka sama, ale zmniejszyła się liczba miejsc do obsadzenia. Te zmiany przekładają się na bardzo niewielkie wzrosty w procentach w Pakistanie (+1 punkt

procentowy) oraz w Indiach (+0,3 punktu procentowego). Jednak w Bhutanie zmiany te podwoiły procentowy udział kobiet z 8% do 16% (+8 punktów procentowych).

Państwa Pacyfiku

W regionie Pacyfiku tylko Fidżi przeprowadziło wybory w 2018 r., w wyniku których kobiety uzyskały 19,6% miejsc, czyli powyżej średniej dla regionu wynoszącej 18,4%.

Na Fidżi udział kobiet wśród parlamentarzystów wzrósł z 16% (8 na 50 członków) do 19,6% (10 na 51 członków) (+3,6 punktu procentowego). Podczas gdy w 2014 r. kandydowały 44 kobiety (18% kandydatów), w 2018 r. wystartowało 56 kobiet (24% kandydatów). W 2014 roku na Fidżi po raz pierwszy powołano kobietę na stanowisko przewodniczącej izby.

Kobiety w parlamencie¹⁹

Ranking	Kraj	Izba niższa lub parlament jednoizbowy		Izba wyższa lub Senat	
		Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc	Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc
50% to 65%					
1	Rwanda	61,3	49/80	38,5	10/26
2	Kuba	53,2	322/605	-	- / -
3	Boliwia	53,1	69/130	47,2	17/36
40% do 49,9%					
4	Meksyk	48,2	241/500	49,2	63/128
5	Szwecja	47,3	165/349	-	- / -
6	Grenada	46,7	7/15	30,8	4/13
7	Namibia	46,2	48/104	23,8	10/42
8	Kostaryka	45,6	26/57	-	- / -
9	Nikaragua	44,6	41/92	-	- / -
10	Republika Południowej Afryki*	42,7	168/393	35,2	19/54
11	Senegal	41,8	69/165	-	- / -
12	Finlandia	41,5	83/200	-	- / -
13	Hiszpania	41,1	144/350	36,8	98/266
14	Norwegia	40,8	69/169	-	- / -
15	Nowa Zelandia	40,0	48/120	-	- / -
35% do 39,9%					
16	Francja	39,7	229/577	32,2	112/348
17	Mozambik	39,6	99/250	-	- / -
18	Argentyna	38,8	99/255	41,7	30/72
18	Etiopia	38,8	212/547	32,0	49/153
20	Północna Macedonia	38,3	46/120	-	- / -
21	Islandia	38,1	24/63	-	- / -
22	Belgia	38,0	57/150	43,3	26/60

* Republika Południowej Afryki: dane dotyczące rozmieszczenia miejsc w izbie wyższej nie obejmują 36 specjalnych delegatów rotacyjnych mianowanych doraźnie, a zatem wszystkie podane procenty są obliczane na podstawie 54 miejsc stałych.

¹⁹ Kraje są uszeregowane i oznaczone kolorami według procentu kobiet w parlamentach jednoizbowych lub izbie niższej parlamentu, dane uwzględniają wybory / nominacje do 1 stycznia 2019 r.

Ranking	Kraj	Izba niższa lub parlament jednoizbowy		Izba wyższa lub Senat	
		Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc	Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc
22	Ekwador	38,0	52/137	-	- / -
24	Serbia	37,7	93/247	-	- / -
25	Dania	37,4	67/179	-	- / -
26	Austria	37,2	68/183	36,1	22/61
27	Zjednoczona Republika Tanzanii	36,9	145/393	-	- / -
28	Burundi	36,4	44/121	46,2	18/39
29	Tunezja	35,9	78/217	-	- / -
30	Włochy	35,7	225/630	34,4	110/320
30	Portugalia	35,7	82/230	-	- / -
30% do 34,9%					
32	Uganda	34,9	160/459	-	- / -
33	Białoruś	34,5	38/110	30,4	17/56
34	Timor Wschodni	33,8	22/65	-	- / -
35	Monako	33,3	8/24	-	- / -
36	Nepal	32,7	90/275	37,3	22/59
37	Szwajcaria	32,5	65/200	15,2	7/46
38	Andora	32,1	9/28	-	- / -
39	Wielka Brytania	32,0	208/650	26,4	208/789
40	Gujana	31,9	22/69	-	- / -
40	Zimbabwe	31,9	86/270	43,8	35/80
42	Holandia	31,3	47/150	36,0	27/75
43	Kamerun	31,1	56/180	26,0	26/100
44	Salwador	31,0	26/84	-	- / -
44	Łotwa	31,0	31/100	-	- / -
44	Trynidad i Tobago	31,0	13/42	35,5	11/31
47	Niemcy	30,9	219/709	39,1	27/69
48	Angola	30,0	66/220	-	- / -
48	Australia	30,0	45/150	39,5	30/76
48	Peru	30,0	39/130	-	- / -
25% do 29,9%					
51	Filipiny	29,5	86/292	25,0	6/24
52	Surinam	29,4	15/51	-	- / -

Ranking	Kraj	Izba niższa lub parlament jednoizbowy		Izba wyższa lub Senat	
		Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc	Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc
53	Albania	29,3	41/140	-	- / -
54	Izrael	29,2	35/120	-	- / -
55	Polska	29,1	134/460	14,0	14/100
56	Estonia	28,7	29/101	-	- / -
57	Sudan Południowy	28,5	109/383	12,0	6/50
58	Sudan*	27,7	133/481	26,8	19/71
59	Laotańska Republika Ludowo-Demokratyczna	27,5	41/149	-	- / -
60	Afganistan	27,2	68/250	25,0	17/68
61	Kazachstan	27,1	29/107	10,6	5/47
62	Kanada	26,9	90/334	46,7	49/105
63	Republika Dominikańska	26,8	51/190	9,4	3/32
64	Wietnam	26,7	132/494	-	- / -
65	Dżibuti	26,2	17/65	-	- / -
66	Algieria	25,8	119/462	6,8	9/132
66	Bułgaria	25,8	62/240	-	- / -
68	Irak	25,2	83/329	-	- / -
69	Dominika	25,0	8/32	-	- / -
69	Luksemburg	25,0	15/60	-	- / -
69	San Marino	25,0	15/60	-	- / -
69	Turkmenistan	25,0	31/124	-	- / -
20% do 24,9%					
73	Chiny	24,9	742/2975	-	- / -
74	Słowenia	24,4	22/90	10,0	4/40
74	Somalia	24,4	67/275	24,1	13/54
76	Armenia	24,2	32/132	-	- / -
77	Wyspy Zielonego Przylądka	23,6	17/72	-	- / -
78	Czarnogóra	23,5	19/81	-	- / -
78	Stany Zjednoczone Ameryki**	23,5	102/434	25,0	25/100

* Parlament Sudanu został rozwiązany po zamachu stanu w kwietniu 2019 r.

** Stany Zjednoczone Ameryki: Dane dotyczą wszystkich członków Izby Reprezentantów z prawem głosu.

Ranking	Kraj	Izba niższa lub parlament jednoizbowy		Izba wyższa lub Senat	
		Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc	Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc
80	Lesotho	23,3	28/120	21,9	7/32
81	Singapur	23,0	23/100	-	- / -
82	Gwinea	22,8	26/114	-	- / -
82	Republika Mołdawii	22,8	23/101	-	- / -
84	Chile	22,6	35/155	23,3	10/43
85	Czechy	22,5	45/200	16,0	13/81
85	Zjednoczone Emiraty Arabskie	22,5	9/40	-	- / -
87	Irlandia	22,2	35/158	30,0	18/60
87	Urugwaj	22,2	22/99	25,8	8/31
87	Wenezuela	22,2	37/167	-	- / -
90	Erytrea	22,0	33/150	-	- / -
91	Kenia	21,8	76/349	30,9	21/68
92	Bośnia i Hercegowina	21,4	9/42	13,3	2/15
93	Litwa	21,3	30/141	-	- / -
94	Seszele	21,2	7/33	-	- / -
95	Honduras	21,1	27/128	-	- / -
96	Rumunia	20,7	68/329	14,0	19/136
97	Bangladesz	20,6	72/350	-	- / -
98	Chorwacja	20,5	31/151	-	- / -
98	Maroko	20,5	81/395	11,7	14/120
100	Mauretania	20,3	31/153	-	- / -
101	Pakistan	20,2	69/341	19,2	20/104
102	Barbados	20,0	6/30	38,1	8/21
102	Kambodża	20,0	25/125	17,7	11/62
102	Gwinea Równikowa	20,0	20/100	15,3	11/72
102	Słowacja	20,0	30/150	-	- / -
15% do 19,9%					
106	Arabia Saudyjska	19,9	30/151	-	- / -
107	Fidzi	19,6	10/51	-	- / -
108	Kirgistan	19,2	23/120	-	- / -
108	Madagaskar	19,2	29/151	20,6	13/63
110	Gwatemala	19,0	30/158	-	- / -

Ranking	Kraj	Izba niższa lub parlament jednoizbowy		Izba wyższa lub Senat	
		Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc	Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc
110	Tadżykistan	19,0	12/63	21,9	7/32
112	Grecja	18,7	56/300	-	- / -
113	Panama	18,3	13/71	-	- / -
114	Indonezja	18,2	102/560	-	- / -
115	Kolumbia	18,1	31/171	20,4	22/108
116	Zambia	18,0	30/167	-	- / -
117	Cypr	17,9	10/56	-	- / -
117	Gabon	17,9	24/134	17,6	18/102
119	Jamajka	17,5	11/63	23,8	5/21
120	Turcja	17,4	104/596	-	- / -
121	Mongolia	17,1	13/76	-	- / -
121	Republika Korei	17,1	51/298	-	- / -
123	Niger	17,0	29/171	-	- / -
124	Azerbejdżan	16,8	20/119	-	- / -
125	Malawi	16,7	32/192	-	- / -
125	Saint Lucia	16,7	3/18	27,3	3/11
127	Togo	16,5	15/91	-	- / -
128	Demokratyczna Republika Ludowa Korei	16,3	112/687	-	- / -
129	Libia	16,0	30/188	-	- / -
129	Uzbekistan	16,0	24/150	17,0	17/100
131	Federacja Rosyjska	15,8	71/450	18,2	31/170
132	Jordania	15,4	20/130	15,4	10/65
133	Bahrajn	15,0	6/40	22,5	9/40
133	Brazylia	15,0	77/513	14,8	12/81
133	Paragwaj	15,0	12/80	20,0	9/45
10% do 14,9%					
136	Bhutan	14,9	7/47	16,0	4/25
136	Czad	14,9	25/168	-	- / -
136	Egipt	14,9	89/596	-	- / -
139	Gruzja	14,8	22/149	-	- / -
140	Wyspy Świętego Tomasza i Książęca	14,5	8/55	-	- / -

Ranking	Kraj	Izba niższa lub parlament jednoizbowy		Izba wyższa lub Senat	
		Kobiety w%	Kobiety/ Liczba miejsc	Kobiety w%	Kobiety/ Liczba miejsc
141	Malezja	14,4	32/222	19,4	13/67
142	Gwinea Bissau	13,7	14/102	-	- / -
143	Burkina Faso	13,4	17/127	-	- / -
144	Saint Kitts i Nevis	13,3	2/15	-	- / -
145	Syryjska Republika Arabska	13,2	33/250	-	- / -
146	Ghana	13,1	36/275	-	- / -
147	Saint Vincent i Grenadyny	13,0	3/23	-	- / -
148	Bahamy	12,8	5/39	43,8	7/16
149	Węgry	12,6	25/199	-	- / -
149	Indie	12,6	66/524	11,5	28/244
151	Palau	12,5	2/16	15,4	2/13
152	Liberia	12,3	9/73	10,0	3/30
152	Sierra Leone	12,3	18/146	-	- / -
154	Liechtenstein	12,0	3/25	-	- / -
155	Malta	11,9	8/67	-	- / -
156	Mauritius	11,6	8/69	-	- / -
156	Ukraina	11,6	49/423	-	- / -
158	Kongo	11,3	17/151	18,8	13/69
158	Birma	11,3	49/433	12,1	27/224
160	Antigua i Barbuda	11,1	2/18	52,9	9/18
161	Wybrzeże Kości Słoniowej	11,0	28/255	12,1	8/66
162	Nauru	10,5	2/19	-	- / -
163	Demokratyczna Republika Konga	10,3	50/485	4,6	5/108
163	Gambia	10,3	6/58	-	- / -
165	Japonia	10,2	47/463	20,7	50/241
166	Samoa	10,0	5/50	-	- / -
5% do 9,9%					
167	Katar	9,8	4/41	-	- / -
168	Botswana	9,5	6/63	-	- / -
169	Belize	9,4	3/32	15,4	2/13

Ranking	Kraj	Izba niższa lub parlament jednoizbowy		Izba wyższa lub Senat	
		Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc	Kobiety w%	Kobiety/Liczba miejsc
170	Brunei Darussalam	9,1	3/33	-	- / -
170	Wyspy Marshalla	9,1	3/33	-	- / -
172	Mali	8,8	13/147	-	- / -
173	Republika Środkowoafrykańska	8,6	12/140	-	- / -
174	Tonga	7,4	2/27	-	- / -
175	Benin	7,2	6/83	-	- / -
175	Eswatini	7,2	5/69	23,3	7/30
177	Tuvalu	6,7	1/15	-	- / -
178	Kiribati	6,5	3/46	-	- / -
179	Komory	6,1	2/33	-	- / -
180	Iran (Islamska Republika)	5,9	17/289	-	- / -
181	Nigeria	5,6	20/359	6,4	7/109
182	Tajlandia	5,4	13/240	-	- / -
183	Sri Lanka	5,3	12/225	-	- / -
0,1% do 4,9%					
184	Liban	4,7	6/128	-	- / -
184	Malediwy	4,7	4/85	-	- / -
186	Kuwejt	4,6	3/65	-	- / -
187	Haiti	2,5	3/118	3,6	1/28
188	Wyspy Salomona	2,0	1/49	-	- / -
189	Oman	1,2	1/85	16,5	14/85
190	Jemen	0,3	1/301	2,7	3/111
0%					
191	Mikronezja (Stany Zjednoczone)	0,0	0/14	-	- / -
191	Papua Nowa Gwinea	0,0	0/106	-	- / -
191	Vanuatu	0,0	0/52	-	- / -

Źródło: Unia Międzyparlamentarna. Dane dostarczone przez parlamenty narodowe.

Kobiety na najwyższych stanowiskach państwowych (stan na 1 stycznia 2019 r.)

Kobiety stojące na czele państw²⁰

10 kobiet w 152 krajach = 6,6%

Chorwacja, Estonia, Etiopia, Gruzja, Litwa, Malta, Nepal, Singapur, Trynidad i Tobago, Wyspy Marshalla²¹

Kobiety stojące na czele rządów

10 kobiet w 193 krajach = 5,2%.

Bangladesz, Barbados, Islandia, Niemcy, Nowa Zelandia, Norwegia, Rumunia, Serbia, Wielka Brytania²², Wyspy Marshalla

Kobiety na stanowiskach ministerialnych²³

Ranking	Kraj	Kobiety w%	Kobiety w liczbach	Razem ministrów*
60 do 69,9%				
1	Hiszpania	64,7	11	17
50 do 59,9%				
2	Nikaragua	55,6	10	18
3	Szwecja**	54,5	12	22
4	Albania	53,3	8	15

* W kolumnie uwzględniono ministrów i wicepremierów.

** Rząd powstał w styczniu 2019 r. Po wyborach przeprowadzonych w 2018 r.

20 Uwzględniono tylko szefów państw z wyborów.

21 Szef państwa jest jednocześnie szefem rządu.

22 Obecnie szefem rządu jest mężczyzna.

23 Kraje są uszeregowane według odsetka kobiet na stanowiskach ministerialnych.

Ran- king	Kraj	Kobiety w%	Kobiety w liczbach	Razem ministrów*
5	Kolumbia	52,9	9	17
6	Kostaryka	51,9	14	27
6	Rwanda	51,9	14	27
8	Kanada	50,0	17	34
8	Francja	50,0	8	16
40% do 49,9%				
10	RPA	48,6	17	35
11	Etiopia	47,6	10	21
12	Seszele	45,5	5	11
13	Dania	42,9	9	21
13	Szwajcaria	42,9	3	7
13	Urugwaj*	42,9	6	14
16	Meksyk	42,1	8	19
16	Norwegia	42,1	8	19
18	Grenada*	41,7	5	12
19	Niemcy	40,0	6	15
19	Islandia	40,0	4	10
19	Liechtenstein	40,0	2	5
35% do 39,9%				
22	Austria	38,5	5	13
23	Finlandia	37,5	6	16
24	Uganda	36,7	11	30
25	Andora	36,4	4	11
25	Republika Mołdawii	36,4	4	11
27	Estonia	35,7	5	14
27	Słowacja	35,7	5	14
29	Holandia	35,3	6	17
30% do 34,9%				
30	Chile	34,8	8	23
31	Angola*	34,4	11	32
31	Mali	34,4	11	32
33	Salwador	33,3	5	15
33	Wyspy Świętego Tomasza i Księżęca*	33,3	4	12

Ranking	Kraj	Kobiety w%	Kobiety w liczbach	Razem ministrów*
33	Trynidad i Tobago	33,3	7	21
36	Honduras*	32,0	8	25
37	Mauretania	31,8	7	22
38	Bułgaria	31,6	6	19
38	Eswatini	31,6	6	19
40	Łotwa	30,8	4	13
40	Nowa Zelandia	30,8	8	26
42	Zambia*	30,0	9	30
25% do 29,90%				
43	Dominika*	29,4	5	17
43	Luksemburg	29,4	5	17
43	Portugalia	29,4	5	17
43	Surinam*	29,4	5	17
43	Wenezuela	29,4	10	34
48	Zjednoczone Emiraty Arabskie	29,0	9	31
49	Czechy	28,6	4	14
49	Mozambik	28,6	6	21
51	Malediwy	28,0	7	25
51	Rumunia	28,0	7	25
53	Haiti	27,8	5	18
53	Włochy	27,8	5	18
53	Peru	27,8	5	18
56	Gruzja	27,3	3	11
56	Madagaskar	27,3	6	22
56	Polska	27,3	6	22
56	Zimbabwe	27,3	6	22
60	Irlandia	26,7	4	15
60	Panama*	26,7	4	15
62	Burundi	26,1	6	23
63	Czad	25,9	7	27
64	Argentyna	25,0	3	12
64	Belgia	25,0	3	12
64	Chorwacja	25,0	5	20

Ran-king	Kraj	Kobiety w%	Kobiety w liczbach	Razem ministrów*
64	Kuba	25,0	7	28
64	Ghana	25,0	5	20
64	Grecja	25,0	5	20
64	Kenia	25,0	6	24
64	Palau	25,0	2	8
64	Słowenia	25,0	4	16
20% do 24,9%				
73	Egipt	24,2	8	33
74	Barbados	23,8	5	21
75	Kongo	23,5	8	34
75	Indonezja	23,5	8	34
75	Jamajka	23,5	4	17
78	Fidzi	23,1	3	13
78	Indie*	23,1	6	26
78	Saint Lucia*	23,1	3	13
81	Senegal*	22,9	8	35
82	Zjednoczona Republika Tanzanii	22,7	5	22
83	Bośnia i Hercegowina	22,2	2	9
83	Ekwador	22,2	6	27
83	Gujana	22,2	4	18
83	Mikronezja (Stany Zjednoczone)	22,2	2	9
83	Republika Korei	22,2	4	18
88	Wielka Brytania	21,7	5	23
88	Stany Zjednoczone Ameryki*	21,7	5	23
90	Australia	21,4	6	28
90	Republika Zielonego Przylądka*	21,4	3	14
90	Paragwaj*	21,4	3	14
90	Samoa	21,4	3	14
94	Czarnogóra	21,1	4	19
95	Jordania	20,8	5	24
95	Ukraina	20,8	5	24
97	Monako	20,0	1	5

Ranking	Kraj	Kobiety w%	Kobiety w liczbach	Razem ministrów*
97	Namibia	20,0	5	25
97	Nauru	20,0	1	5
15% do 19,9%				
100	Izrael	19,0	4	21
100	Serbia	19,0	4	21
102	Sudan Południowy*	18,8	6	32
103	Kamerun	18,6	8	43
104	Malezja	18,5	5	27
104	Sierra Leone	18,5	5	27
106	Benin*	18,2	4	22
106	Republika Środkowoafrykańska*	18,2	6	33
106	Cypr	18,2	2	11
106	Timor Wschodni	18,2	2	11
110	Gabon	17,9	5	28
111	Republika Dominikańska	16,7	4	24
111	Gwinea Bissau	16,7	3	18
111	Malawi	16,7	3	18
111	Singapur	16,7	3	18
111	Togo*	16,7	4	24
116	Afganistan	16,1	5	31
117	Macedonia Północna	16,0	4	25
118	Botswana	15,8	3	19
119	Antigua i Barbuda	15,4	2	13
120	Wybrzeże Kości Słoniowej	15,0	6	40
10% do 14,9%				
121	Lesotho*	14,8	4	27
121	Somalia*	14,8	4	27
123	Boliwia	14,3	3	21
123	Burkina Faso	14,3	4	28
123	Kirgistan	14,3	3	21
123	Malta	14,3	2	14
123	Nepal	14,3	3	21
123	San Marino	14,3	1	7

Ran-king	Kraj	Kobiety w%	Kobiety w liczbach	Razem ministrów*
129	Niger	13,5	5	37
130	Algieria	13,3	4	30
130	Kuwejt	13,3	2	15
130	Mongolia	13,3	2	15
130	Syryjska Republika Arabska	13,3	4	30
134	Federacja Rosyjska	12,9	4	31
135	Tuvalu	12,5	1	8
136	Pakistan	12,0	3	25
137	Gwinea*	11,8	4	34
137	Turcja	11,8	2	17
139	Laotańska Republika Ludowo-Demokratyczna	11,5	3	26
140	Gambia	11,1	2	18
140	Saint Kitts i Nevis*	11,1	1	9
142	Filipiny*	10,3	3	29
143	Bhutan	10,0	1	10
143	Dżibuti	10,0	2	20
143	Wyspy Marshalla*	10,0	1	10
143	Tunezja	10,0	3	30
5% do 9,9%				
147	Sudan	9,5	2	21
148	Kambodża	9,4	3	32
149	Brazylia	9,1	2	22
150	Mauritius	8,7	2	23
151	Komory*	8,3	1	12
151	Tonga*	8,3	1	12
153	Bangladesz	8,0	2	25
153	Nigeria	8,0	2	25
155	Węgry	7,7	1	13
155	Uzbekistan	7,7	2	26
157	Armenia	7,1	1	14
157	Katar	7,1	1	14
157	Turkmenistan*	7,1	2	28
160	Gwinea Równikowa	6,7	2	30

Ran-king	Kraj	Kobiety w%	Kobiety w liczbach	Razem ministrów*
160	Gwatemala*	6,7	1	15
160	Oman*	6,7	2	30
160	Sri Lanka	6,7	2	30
164	Chiny*	6,5	2	31
164	Iran (Islamska Republika)*	6,5	2	31
164	Jemen*	6,5	2	31
167	Tadżykistan	5,9	1	17
168	Bahamy	5,6	1	18
168	Kazachstan	5,6	1	18
168	Maroko	5,6	1	18
171	Japonia	5,3	1	19
2% do 4,9%				
172	Bahrajn*	4,3	1	23
172	Wyspy Salomona*	4,3	1	23
174	Wietnam*	4,0	1	25
175	Myanmar	3,7	1	27
176	Białoruś	3,4	1	29
176	Liban	3,4	1	29
0%				
178	Azerbejdżan*	0,0	0	22
178	Belize*	0,0	0	14
178	Brunei Darussalam	0,0	0	16
178	Irak*	0,0	0	19
178	Kiribati	0,0	0	14
178	Litwa	0,0	0	13
178	Papua Nowa Gwinea*	0,0	0	33
178	Saint Vincent i Grenadyny*	0,0	0	11
178	Arabia Saudyjska*	0,0	0	33
178	Tajlandia	0,0	0	25
178	Vanuatu*	0,0	0	12
Informacja niedostępna				
	Demokratyczna Republika Ludowa Korei			
	Demokratyczna Republika Konga			

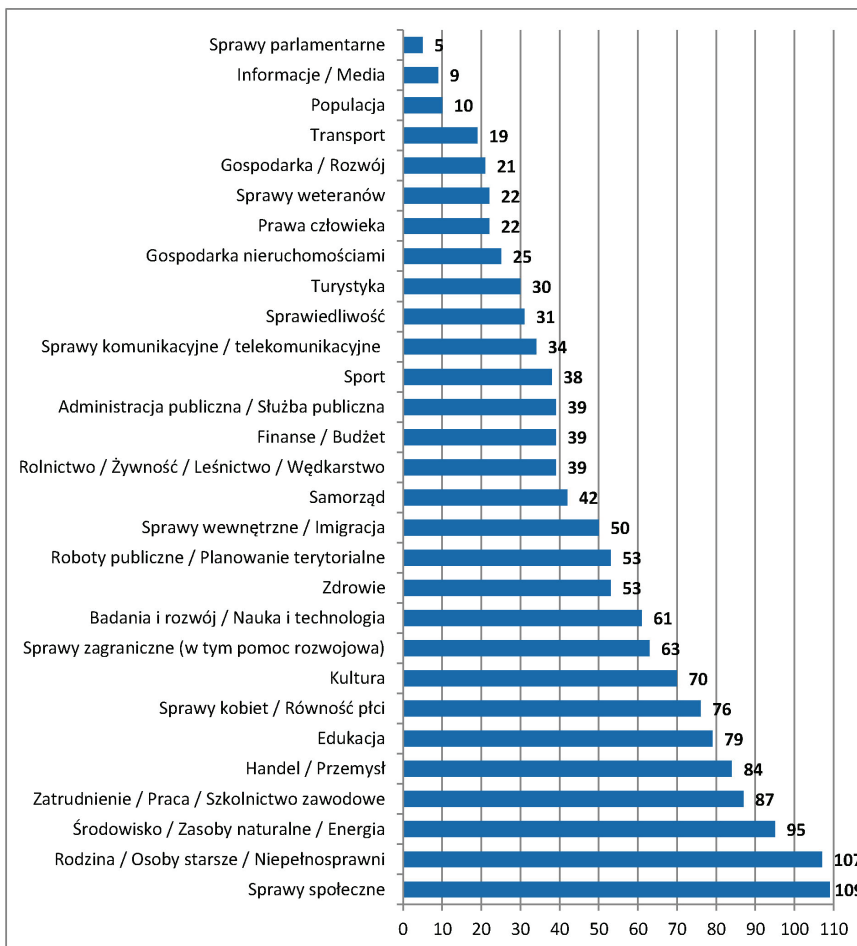
Ran-king	Kraj	Kobiety w%	Kobiety w liczbach	Razem ministrów*
	Erytrea			
	Liberia			
	Libia			

Źródło: Unia Międzyparlamentarna, ONZ Kobiety (dane uzyskane od rządów krajowych, ze stałych misji ONZ oraz przy państwach oznaczonych * publicznie dostępne informacje).

Ministerstwa kierowane przez kobiety

Kobiety zajmują 1412 stanowisk ministerialnych w 188 krajach.

Resorty obejmowane przez kobiety

Źródło: ONZ Kobiety.

5. Kobiety na listach wyborczych

Obecnie w ponad 130 krajach funkcjonuje wymóg kwotowy płci na listach wyborczych. Globalnie trend ten zmierza w kierunku parytetu płci. W Ameryce Łacińskiej wymogi trzydziestoprocentowe, przyjęte pierwotnie w latach 90 ubiegłego wieku, podlegają obecnie podwyższeniu do kwoty 50%. W niektórych krajach, przyjmujących wymogi kwotowe płci po raz pierwszy, przyjmuje się od razu wymóg 50%.

Unia Międzyparlamentarna dokonała analizy wyborów przeprowadzonych w 2018 r. pod kątem wpływu wymogów kwotowych płci na listach wyborczych na wyniki wyborów.²⁴

Wymogi kwotowe a wyniki wyborów w 2018 r.

	Udział procentowy kobiet w izbie	
	Izba niższa lub parlament jednoizbowy	Izba wyższa
Brak wymogów kwotowych	18,6%	16,2%
Akty prawne zawierające różne wymogi kwotowe płci oraz zarezerwowane miejsca dla kobiet	25,6%	33,2%
Akty prawne zawierające wymóg kwotowy 30% oraz zarezerwowane miejsca dla kobiet	27,7%	36,1%
Akty prawne zawierające wymóg kwotowy 50% oraz zarezerwowane miejsca dla kobiet	29,3%	47,1%

Źródło: Raport Unii Międzyparlamentarnej *Women in parliament in 2018. The year in review.*

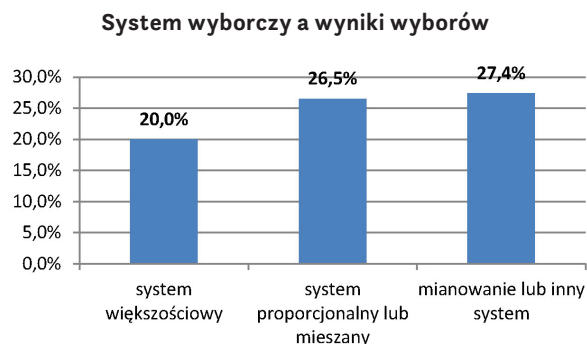
Wyraźnie widać różnice w średnim udziale kobiet wybranych do izb bez wymogu kwotowego na listach (18,6% i 16,2%) oraz do tych, gdzie istnieje wymóg co najmniej 30% (odpowiednio 27,7% i 36,1%). Różnice te są jeszcze większe, gdy przepisy prawne przewidują parytet płci (odpowiednio 29,3% i 47,1%).

Wpływ systemu wyborczego na wybór kobiet

Analiza wyborów przeprowadzonych w 2018 r. wykazała, że parlamenty wybrane w systemach proporcjonalnych lub mieszanych mają w swoim

²⁴ Raport Unii Międzyparlamentarnej, *Women in parliament in 2018. The year in review.*

składzie większą liczbę kobiet (26,5%), niż w parlamentach wybieranych w systemie większościowym (20%). Jeszcze większy odsetek kobiet (27,4%) odnotowano w izbach, w których członkowie pochodzą z mianowania lub są wybierani według innych systemów niż wymienione wcześniej. Unia Międzyparlamentarna uznała, że decydującym czynnikiem, wpływającym na wzrost udziału kobiet w parlamentach, jest wola polityczna.

Źródło: Raport Unii Międzyparlamentarnej *Women in parliament in 2018. The year in review*.

6. Kobiety w polityce: podsumowanie

Według ONZ Kobiety, który jest podmiotem Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet²⁵, udział kobiet w życiu publicznym jest podstawowym warunkiem równości płci i prawdziwej demokracji. Sprawiedliwa reprezentacja kobiet w polityce ma pozytywny wpływ na uwzględnianie aspektu płci w innych dziedzinach życia. Przedstawione powyżej informacje dotyczące obecności kobiet w parlamentach, rządach oraz w innych organach decyzyjnych wykazują pozytywny trend, ale wciąż pozostaje wiele do zrobienia, aby zapewnić równowagę płci w tych instytucjach. Analiza danych pokazuje, że przyjęcie konkretnych środków politycznych ma decydujący wpływ na wzmocnienie pozycji kobiet. W parlamentach, w których przyjęto specjalne mechanizmy (kwoty, rezerwacja miejsc), liczba kobiet znacznie wzrosła. Jednak działania podejmowane w celu wzmocnienia reprezentacji interesów kobiet powinny być wielowymiarowe i nie mogą ograniczać się jedynie do wprowadzania tych instrumentów.

²⁵ UN Women, <http://www.unwomen.org>

Pozostaje bowiem pytanie: w jakim stopniu obecność kobiet w rządach lub parlamentach promuje prawa i interesy kobiet? Ważne jest więc, aby spojrzeć na te kwestie również od strony reprezentacji merytorycznej tzn. w jakim stopniu przedstawiciele polityczni, zarówno kobiety, jak i mężczyźni, opowiadają się za tymi ideami. Konieczne wydaje się więc zwiększenie wysiłków w celu zainteresowania większej liczby, zwłaszcza młodych, kobiet działalnością publiczną oraz podnoszenia ich umiejętności w różnych aspektach działalności społecznej i politycznej.

Źródła:

1. Strona internetowa Unii Międzyparlamentarnej – *Inter-Parliamentary Union*
<http://www.ipu.org>
2. Strona internetowa ONZ Kobiety – *UN Women*
<http://www.unwomen.org>
3. Mapa przygotowana przez Unię Międzyparlamentarną i ONZ Kobiety *Women in Politics 2019 Map*
<http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2019/03/women-in-politics-2019-map>
<http://www.ipu.org/resources/publications/infographics/2019-03/women-in-politics-2019>
4. Raport Unii Międzyparlamentarnej *Women in parliament in 2018. The year in review*.
<http://www.ipu.org/resources/publications/reports/2019-03/women-in-parliament-in-2018-year-in-review>
5. Raport European Parliamentary Research Service, luty 2019, *Women in politics: A global perspective*
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635543/EPRS_BRI\(2019\)635543_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635543/EPRS_BRI(2019)635543_EN.pdf)
6. Raport European Parliamentary Research Service, marzec 2019, *Women in politics in the EU: State of play*
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635548/EPRS_BRI\(2019\)635548_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635548/EPRS_BRI(2019)635548_EN.pdf)
7. Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn – *European Institute for Gender Equality*
<http://eige.europa.eu/>
8. Międzynarodowy Instytut na rzecz Demokracji i Pomocy w Organizacji Wyborów – *International Institute for Democracy and Electoral Assistance*, International IDEA
<http://www.idea.int>